

**ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ**

**Γενική Γραμματεία Εταιρικού Συμφώνου
Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΣΠΑ)
Γεν. Διεύθυνση Θεσμικής κι Επιχειρησιακής
Υποστήριξης ΕΣΠΑ
Ειδική Υπηρεσία Κρατικών Ενισχύσεων και
Χρηματοδοτικών Εργαλείων (ΕΥΚΕ-ΧΕ)**

ΕΥΚΕ-ΧΕ: 1310

Ταχ. Δ/ση: Νίκης 10, 3ος όροφος
10563 Αθήνα
Πληροφορίες: Αθανάσιος Παπαηλιού
Τηλέφωνο: 210 3742069
Email: a.papailiou@minfin.gr

**Προς: Προς: ΕΥΔ Προγράμματος
«Πελοπόννησος»
Α. Σούτσου 35
Τ.Κ. 22132, Τρίπολη**

**Θέμα: Γνωμοδότηση για την ύπαρξη ή μη στοιχείων Κρατικών Ενισχύσεων στην
πρόσκληση με τίτλο «Ανάπλαση κοινοχρήστων χώρων της περιοχής ΒΑΑ
Σπάρτης»**

Σχετ: Το με αρ. πρωτ. 299148/03-10-2025 έγγραφο της Υπηρεσίας σας (αρ. πρωτ. εισερχομένου
ΥΠΕΘΟΟ174444/ΕΥΚΕ-ΧΕ 1310/06-10-2025).

Σε συνέχεια του ως άνω σχετικού με το οποίο μας κοινοποιήθηκε, προς γνωμοδότηση αναφορικά με ενδεχόμενη ύπαρξη στοιχείων κρατικής ενίσχυσης, το σχέδιο πρόσκλησης με τίτλο «Ανάπλαση κοινοχρήστων χώρων της περιοχής ΒΑΑ Σπάρτης», λαμβάνοντας υπόψη το θεσμικό πλαίσιο των Κρατικών Ενισχύσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, σημειώνονται τα εξής:

1. Σύμφωνα με το σχέδιο της πρόσκλησης, οι αναφερόμενες δράσεις αφορούν στην βιώσιμη αστική ανάπτυξη η οποία θα έχει κοινωνικές περιβαλλοντικές και οικονομικές διαστάσεις.

Η παρούσα Πρόσκληση αφορά στην υλοποίηση της Δράσης 5.ι.ΣΠΑ.3 η οποία στοχεύει στην βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης των κατοίκων μέσω της ανάπτυξης δημόσιων κοινόχρηστων χώρων.

**Με τη συγχρηματοδότηση
της Ευρωπαϊκής Ένωσης**

Η δράση θα υλοποιηθεί μέσω της κατωτέρω περιγραφόμενης πράξης σύμφωνα με τον Εγκεκριμένο χρηματοδοτικό πίνακα Στρατηγικής Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης (ΒΑΑ) του Δήμου Σπάρτης:

«Επέκταση ανάπλασης «Παλαιολόγου» από «Όθωνος Αμαλίας» έως «Εθνικής Αντιστάσεως»

Η Πράξη αφορά στην ανάπλαση της οδού Κ. Παλαιολόγου από Όθωνος Αμαλίας έως Εθνικής Αντιστάσεως στο νότιο άκρο του κύριου πυρήνα του Ιστορικού Κέντρου της πόλης

Σε αυτήν απαντώνται αρκετά διατηρητέα κτίρια, καταστήματα, μεγάλες σχολικές μονάδες που συνολικά μαζί με την ευρισκόμενη στο τέλος της οδού παραποτάμια περιοχή του Κνακίωνα και τον κυκλικό Κόμβο αποτελούν την κύρια είσοδο προς το κέντρο της Πόλης.

Πρόκειται για το υπόλοιπο τμήμα της ολοκληρωμένης παρέμβασης «Αστική Αναζωογόνηση του Κέντρου Σπάρτης» το οποίο χρήζει αφενός λειτουργικής αναβάθμισης λόγω της υποδοχής μεγάλου αριθμού χρηστών (οδηγοί, μαθητές, σχολική κοινότητα κτλ) και αφετέρου ανάδειξης της ιστορικής και πολιτιστικής ταυτότητας του πολιτιστικού αποθέματος του Ιστορικού Κέντρου και εναρμόνισης της εικόνας της οδού με τα ήδη σχεδιαζόμενα έργα επ' αυτής.

Προς την κατεύθυνση αυτή δίδεται προτεραιότητα στην κίνηση των πεζών και ποδηλατών με την αύξηση της επιφάνειας των πεζοδρομίων της οδού, εναρμονίζεται η εικόνα του κέντρου με τα σχεδιασμένα έργα επί της ίδιας οδού και κυρίως δίνεται έμφαση στην ασφάλεια των χρηστών ειδικά πέριξ των σχολικών μονάδων ενώ θα δημιουργηθεί ένα φιλικό περιβάλλον για τους κατοίκους και τους επισκέπτες της πόλης, στην περιοχή

Ειδικότερα, η προτεινόμενη παρέμβαση εστιάζει στην αρχιτεκτονική ιδέα που συνάδει με την περιοχή του ιστορικού Κέντρου, την υδραυλική αντιμετώπιση της απορροής των ομβρίων υδάτων, τη μελέτη ηλεκτροφωτισμού για ένα σύγχρονο, οικονομικό και φιλικό στο περιβάλλον σύστημα οδοφωτισμού, τις κυκλοφοριακές συνδέσεις με τις οδούς που διασταυρώνονται στην οδό Παλαιολόγου, τη φύτευση που ταιριάζει στην περιοχή και τα υλικά κατασκευής που θα δίνουν την εικόνα και την ποιότητα για μια ανάπλαση που ταιριάζει στα χαρακτηριστικά και τις ανάγκες της Πόλης της Σπάρτης

Τα κύρια στοιχεία που επιγραμματικά και όχι περιοριστικά χαρακτηρίζουν την προτεινόμενη παρέμβαση είναι:

- Διευρυμένο μέτωπο μπροστά από τα καταστήματα ώστε να διευκολύνονται οι κινήσεις πεζών και ΑΜΕΑ και να ενισχυθεί η εμπορικότητα.
- Ποδηλατοδρόμοι που συνδέονται με ένα ευρύτερο δίκτυο ποδηλατοδρόμων.
- Σύνδεση με σημεία αρχαιολογικού και πολιτιστικού ενδιαφέροντος.

- Διατήρηση και αναδιαμόρφωση των κεντρικών νησίδων κρατώντας την εικόνα και μνήμη της πόλης ζωντανή.
- Δημιουργία καθιστικών γύρω από τα υφιστάμενα δέντρα για στάση.
- Τοποθέτηση υδάτινων στοιχείων ανά διαστήματα που συμβάλλουν στην δημιουργία μικροκλίματος και αποτελούν σημεία διάδρασης με τους πολίτες.
- Δημιουργία εσοχών για εξυπηρέτηση της ανάγκης για στάθμευση ενώ μελλοντικά θα αποτελούν χώρους πρασίνου.
- Εξασφάλιση σωστής σήμανσης για την κυκλοφορία των αυτοκινήτων και των πεζών.

Η συγχρηματοδοτούμενη δημόσια δαπάνη που διατίθεται για την ένταξη πράξεων με την παρούσα πρόσκληση ανέρχεται σε 2.500.000,00€.

Δυνητικός δικαιούχος είναι ο Δήμος Σπάρτης.

Ως δυνητικοί δικαιούχοι θεωρούνται και όσοι φορείς έχουν συνάψει προγραμματική σύμβαση με τον Δήμο Σπάρτης.

2. Το άρθρο 107 παράγραφος 1 της Συνθήκης, ορίζει τις κρατικές ενισχύσεις ως «ενισχύσεις που χορηγούνται υπό οποιαδήποτε μορφή από τα κράτη ή με κρατικούς πόρους και που νοθεύουν ή απειλούν να νοθεύσουν τον ανταγωνισμό διά της ευνοϊκής μεταχείρισεως ορισμένων επιχειρήσεων ή ορισμένων κλάδων παραγωγής [...], κατά το μέτρο που επηρεάζουν τις μεταξύ κρατών μελών συναλλαγές.».

Με βάση την Ανακοίνωση της Επιτροπής για την έννοια της Κρατικής Ενίσχυσης (2016/C 262/01) που εξειδικεύει το άρθρο 107 παράγραφος 1 της ΣΛΕΕ, οι κανόνες για τις κρατικές ενισχύσεις εφαρμόζονται μόνο όταν ο αποδέκτης της ενίσχυσης είναι «επιχείρηση».

Ως «επιχείρηση» θεωρούνται όλες οι οντότητες που ασκούν οικονομική δραστηριότητα ανεξάρτητα από το νομικό καθεστώς που τις διέπει και τον τρόπο χρηματοδότησής τους. Οικονομική δραστηριότητα αποτελεί κάθε δραστηριότητα που συνίσταται στην παροχή αγαθών και υπηρεσιών στην αγορά.

Προκειμένου να προσδιοριστεί αν μια κρατική χρηματοδότηση προς οποιονδήποτε φορέα που ασκεί οικονομική δραστηριότητα είναι κρατική ενίσχυση πρέπει να ισχύουν σωρευτικά τα παρακάτω κριτήρια:

- Χορήγηση/μεταφορά κρατικών πόρων
- Επιλεκτική ενίσχυση προς ορισμένες επιχειρήσεις ή κλάδους παραγωγής
- Παροχή πλεονεκτήματος

- Νόθευση ή απειλή νόθευσης του ανταγωνισμού και του ενδοενωσιακού εμπορίου.

Στα σημεία 203-207 της ανωτέρω αναφερόμενης Ανακοίνωσης επισημαίνεται ότι «Η δημόσια χρηματοδότηση υποδομών που δεν προορίζονται να αποτελέσουν αντικείμενο εμπορικής εκμετάλλευσης εξαιρείται κατ' αρχήν από την εφαρμογή των κανόνων περί κρατικών ενισχύσεων. Αυτό αφορά, για παράδειγμα, τις υποδομές που προορίζονται για δραστηριότητες τις οποίες το κράτος εκτελεί κανονικά κατά την άσκηση της δημόσιας εξουσίας (για παράδειγμα, ... συμπεριλαμβανομένων εσωτερικών πλωτών οδών, προστασίας από πλημμύρες και διαχείρισης της υψηλής και χαμηλής στάθμης των υδάτων προς το γενικό συμφέρον, ...) ή που δεν χρησιμοποιούνται για την παροχή αγαθών και υπηρεσιών σε μια αγορά (για παράδειγμα, δρόμοι οι οποίοι είναι διαθέσιμοι για δωρεάν δημόσια χρήση). Οι δραστηριότητες αυτές δεν είναι οικονομικής φύσης και, κατά συνέπεια, δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής των κανόνων για τις κρατικές ενισχύσεις, όπως και η δημόσια χρηματοδότηση των σχετικών υποδομών».

Στη συνέχεια διευκρινίζεται ότι «Σε περίπτωση που μια υποδομή χρησιμοποιείται τόσο για οικονομικές όσο και για μη οικονομικές δραστηριότητες, η δημόσια χρηματοδότηση για την κατασκευή της θα εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής των κανόνων για τις κρατικές ενισχύσεις μόνο στον βαθμό που καλύπτει τις δαπάνες που συνδέονται με τις οικονομικές δραστηριότητες.

Αν μια οντότητα συμμετέχει σε οικονομικές και μη οικονομικές δραστηριότητες, τα κράτη μέλη πρέπει να διασφαλίζουν ότι η δημόσια χρηματοδότηση που προβλέπεται για τις μη οικονομικές δραστηριότητες δεν μπορεί να χρησιμοποιηθεί για τη διεπίδότηση των οικονομικών δραστηριοτήτων. Αυτό μπορεί ιδίως να διασφαλιστεί μέσω του περιορισμού της δημόσιας χρηματοδότησης στο καθαρό κόστος (συμπεριλαμβανομένου του κόστους κεφαλαίου) των μη οικονομικών δραστηριοτήτων, το οποίο προσδιορίζεται βάσει ενός σαφούς διαχωρισμού λογαριασμών.

Εάν, σε περίπτωση μεικτής χρήσης, η υποδομή χρησιμοποιείται σχεδόν αποκλειστικά για μη οικονομική δραστηριότητα, η Επιτροπή θεωρεί ότι η χρηματοδότησή της ενδέχεται να μην εμπίπτει καθόλου στο πεδίο εφαρμογής των κανόνων περί κρατικών ενισχύσεων, υπό την προϋπόθεση ότι η οικονομική χρήση παραμένει αμιγώς επικουρική, ήτοι για δραστηριότητα που συνδέεται άμεσα με τη λειτουργία της υποδομής και είναι απαραίτητη για αυτήν ή είναι συνυφασμένη με την κύρια μη οικονομική χρήση της. Αυτό πρέπει να θεωρηθεί ότι συμβαίνει όταν οι οικονομικές δραστηριότητες αναλώνουν τις ίδιες εισροές όπως και οι μη οικονομικές δραστηριότητες, για παράδειγμα υλικό, εξοπλισμό, εργασία ή πάγιο κεφάλαιο. Οι βοηθητικές οικονομικές δραστηριότητες πρέπει να παραμένουν περιορισμένης εμβέλειας όσον αφορά τη δυναμικότητα της υποδομής.»

Όπως διευκρινίζεται στην υποσημείωση 305 της Ανακοίνωσης, η οικονομική χρήση της υποδομής μπορεί να θεωρηθεί βοηθητική, όταν η δυναμικότητα που διατίθεται κάθε χρόνο για μια τέτοια δραστηριότητα δεν υπερβαίνει το 20% της συνολικής ετήσιας δυναμικότητας της υποδομής.

3. Επομένως στην περίπτωση που οι παρεμβάσεις ανάπλασης μέρους της οδού Παλαιολόγου αφορούν στη βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης των κατοίκων μέσω της ανάπτυξης δημόσιων κοινόχρηστων χώρων που διατίθενται για δωρεάν χρήση από τους πολίτες και γενικότερα για το ευρύτερο καλό του κοινωνικού συνόλου και δεν χρησιμοποιούνται για την παροχή αγαθών και υπηρεσιών, δύναται να υποστηριχθεί ότι αφορά σε υποδομές γενικής χρήσης δια των οποίων δεν ασκείται οικονομική δραστηριότητα και η δημόσια χρηματοδότησή τους δεν εμπίπτει στους κανόνες περί κρατικών ενισχύσεων.

Επισημαίνεται ωστόσο ότι τα παραπάνω δεν ισχύουν αν οι συγκεκριμένες παρεμβάσεις έχουν σχεδιαστεί ειδικά για να εξυπηρετήσουν μεμονωμένους χρήστες οικονομικών δραστηριοτήτων ή εάν οι υποδομές συνάδουν με οικονομική δραστηριότητα.

4. Παράλληλα, σύμφωνα με το σημείο 196 της Ανακοίνωσης (2016/C262/01), «Η Επιτροπή σε ορισμένες από τις αποφάσεις της έκρινε ότι, λόγω ειδικών περιστάσεων των υποθέσεων, το μέτρο είχε καθαρά τοπικό αντίκτυπο και κατά συνέπεια δεν επηρέαζε καθόλου τις συναλλαγές μεταξύ κρατών μελών. Στις εν λόγω υποθέσεις η Επιτροπή διαπίστωσε, συγκεκριμένα, ότι ο δικαιούχος παρείχε αγαθά ή υπηρεσίες σε μια περιορισμένη περιοχή ενός κράτους μέλους και ήταν απίθανο να προσελκύσει πελάτες από άλλα κράτη μέλη, και ότι δεν μπορούσε να προβλεφθεί ότι το μέτρο δεν θα είχε παρά οριακές επιπτώσεις στις συνθήκες των διασυνοριακών επενδύσεων ή της εγκατάστασης». Τα κριτήρια που λαμβάνονται υπόψη κατά την εξέταση του τοπικού χαρακτήρα ενός μέτρου περιλαμβάνουν, μεταξύ άλλων, τον τοπικό χαρακτήρα και τη γεωγραφική θέση της παρέμβασης, η οποία δείχνει να απευθύνεται κατά κύριο λόγο σε τοπικούς αποδέκτες και είναι απίθανο να προσελκύσει πελάτες ή επενδύσεις από άλλα κράτη μέλη. Επομένως, στην περίπτωση που οι παρεμβάσεις συνάδουν με την άσκηση οικονομικής δραστηριότητας, δύναται να εξεταστεί εναλλακτικά ο τοπικός χαρακτήρας τους.

5. Στην περίπτωση που δεν δύναται να τεκμηριωθούν τα ανωτέρω (παρ. 3 & 4) οι δράσεις αυτές δύναται να εξεταστούν στο πλαίσιο του Κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 651/2014 της Επιτροπής της 17ης Ιουνίου 2014, για την κήρυξη ορισμένων κατηγοριών ενισχύσεων ως συμβατών με την εσωτερική αγορά κατ' εφαρμογή των άρθρων 107 και 108 της Συνθήκης («Γενικός Απαλλακτικός Κανονισμός»), όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει ή του Κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 2831/2023 της

Επιτροπής της 13ης Δεκεμβρίου 2023 σχετικά με την εφαρμογή των άρθρων 107 και 108 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης στις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας (De minimis).

6. Σύμφωνα με την περιγραφή του αντικειμένου της πρόσκλησης και τα ανωτέρω αναφερόμενα, στο διατακτικό της πρόσκλησης έχει ορθά καθοριστεί το θεσμικό πλαίσιο κρατικών ενισχύσεων στο οποίο δύναται να εμπίπτουν οι προτεινόμενες πράξεις.

7. Στο κεφάλαιο 3.5 «3.5 Ειδικότεροι κανόνες επιλεξιμότητας» του σχεδίου της πρόσκλησης πρέπει να γίνει η ακόλουθη προσθήκη:

- Προκειμένου να επιβεβαιωθεί η συμβατότητα του έργου με το δίκαιο του ανταγωνισμού, πρέπει κατά την υποβολή των προτάσεων οι δυνητικοί δικαιούχοι να υποβάλλουν στοιχεία τα οποία διασφαλίζουν ότι η χρηματοδότηση του έργου δεν απειλεί να νοθεύσει τον ανταγωνισμό ή να έχει επιπτώσεις στις συναλλαγές.

8. Γενική επισήμανση: Πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη προσοχή από την οικεία Διαχειριστική Αρχή, όσον αφορά στην χρηματοδότηση Πράξεων στον ίδιο ή σε άλλους Δικαιούχους Πράξεων παραπλήσιου περιεχομένου. Ενδεικτικά σε περίπτωση, κατά την οποία ο ανωτέρω Δικαιούχος ή άλλοι Δικαιούχοι έχουν ήδη ή πρόκειται στο άμεσο μέλλον να αναλάβουν την υλοποίηση πράξεων με συναφές αντικείμενο, τότε η περιγραφή και διαστασιολόγηση των πράξεων πρέπει να είναι σαφής ακριβής και ξεκάθαρη προς αποφυγή αλληλοεπικαλύψεων ή και ενδεχόμενης σταυροειδούς χρηματοδότησης.

9. Υπενθυμίζεται ότι, σύμφωνα με τα οριζόμενα στην με αρ. πρωτ. 99801/ΕΥΚΕ-ΧΕ1162/27-10-2023 Εγκύκλιο της ΕΥΚΕ-ΧΕ με θέμα «Οδηγίες προς φορείς που εμπλέκονται στη διαχείριση συγχρηματοδοτούμενων δράσεων κατά την προγραμματική περίοδο 2021-2027 αναφορικά με ζητήματα κρατικών ενισχύσεων» :

- Μετά την υποβολή των μεμονωμένων προτάσεων στην πρόσκληση, κάθε πρόταση πρέπει να εξετάζεται διακριτά αναφορικά με την ύπαρξη κρατικής ενίσχυσης και την τήρηση των κανόνων του ανταγωνισμού.
- Για την αξιολόγηση της πλήρωσης του κριτηρίου συμβατότητας της πράξης με τους κανόνες του ανταγωνισμού και των κρατικών ενισχύσεων, είναι αναγκαίο να συμπληρώνεται η λίστα ελέγχου περί ύπαρξης κρατικής ενίσχυσης που έχει κοινοποιηθεί με την με αρ. πρωτ.

115150/ΕΥΚΕ4023/2.11.2016 επιστολή του ΓΓΔΕ & ΕΣΠΑ, αντίγραφο της οποίας πρέπει να τηρείται στο φάκελο της πράξης.

Η παρούσα γνωμοδότηση παρέχεται στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων της ΕΥΚΕ-ΧΕ και περιορίζεται στην παροχή απόψεων σχετικά με τη συμμόρφωση του υπό κρίση μέτρου ενίσχυσης με τους κανόνες Ανταγωνισμού και Κρατικών Ενισχύσεων της ΕΕ. Επισημαίνεται ότι δεν εμπίπτει στις αρμοδιότητες της ΕΥΚΕ η αξιολόγηση οποιαδήποτε άλλης πτυχής του μέτρου ενίσχυσης, περιλαμβανομένων θεμάτων που άπτονται του δικαίου περί δημοσίων συμβάσεων.

Οι απόψεις της ΕΥΚΕ-ΧΕ βασίζονται αποκλειστικά στις πληροφορίες που παρείχε εγγράφως η οικεία Διαχειριστική Αρχή και ειδικότερα στο περιεχόμενο του σχεδίου Πρόσκλησης υποβολής προτάσεων, έγγραφο το οποίο αφορά η γνωμοδότηση της ΕΥΚΕ-ΧΕ βάσει των αρμοδιοτήτων της. Εάν οι παρασχεθείσες πληροφορίες αποδειχθούν ελλιπείς ή εσφαλμένες, ή το μέτρο ενίσχυσης δεν υλοποιηθεί σύμφωνα με τις παρεχόμενες πληροφορίες, η ΕΥΚΕ διατηρεί το δικαίωμα να επανεξετάσει τις απόψεις της σε σχέση με αυτές που εκφράζονται στο παρόν έγγραφο.

Παραμένουμε στην διάθεσή σας για κάθε αναγκαία διευκρίνιση.

Ο Προϊστάμενος της ΕΥΚΕ-ΧΕ

Ευάγγελος Στουραΐτης

Εσωτερική Διανομή (Ηλεκτρονικά):

- Γραφείο Αναπληρωτή Υπουργού Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών
- Γραφείο Γενικής Γραμματείας Εταιρικού Συμφώνου Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΣΠΑ)
- Γραφείο Γενικής Διεύθυνσης Θεσμικής και Επιχειρησιακής Υποστήριξης
- ΕΥΚΕ - ΧΕ

Με τη συγχρηματοδότηση
της Ευρωπαϊκής Ένωσης

